

a gyermeki lélek. Mint a lány viaszba valamely alakot, oly könnyen bevésztjük ebbe is az említett ideálokat, a mely a korral együtt megkeményedő szívben örökre megmarad. Ragadjuk meg erre a legkedvezőbb alkalmak egyikét, március tizenötödikét.

Ne legyen e hazában magyar nemzeti népiskola, mely ünneppé ne szentelné e napot! Ha valóban fel akarjuk építeni az önálló, független Magyarország eszményi monumentális épületét, akkor neveljük gyermekeinket a reális eszmék érvényesítése mellett történeti alapon, hogy egyesüljön lelkükben a nemzetgazdaság fővirágztatására irányuló realizmus a hazai történeti idealizmussal. A magyar történelem, de különösen annak legközelebbi kimagasló része 1848—49. legyen a tiszta hit és erkölcs mellett egyik evangéliuma a magyar léleknek. Nincs az a tárgy, melyet a gyermeki lélek oly mohón szívna fel magába, mint a történelmet. Micsoda élvezettel, micsoda odaadással hallgatja a fontosabb történeti eseményeket. Lelkének összes tehetségeit koncentrálja, ha a dicső 48—49-es időről beszélünk neki. Hogy kipirul a gyermek arca, midőn hallja ajkunkról a legendás Württemberg- és Nador-huszárok lángoló hazaszeretetét, mérhetlen veszélyek közötti hazajövetelét, s midőn elérünk arra a helyre, hol a határozott huszárok rálepnék a haza szent földjére, s lovairól leszállva, öszinte fiúi esókkal illetik a drága hazai földet, ekkor már nem tudják viszatartani a lelkük mélyéből fakadó és szemükben csillámló könnyet, hogy végig ne peregen az arcukon. — Hát mikor a dicső szabadságharc kimagasló, lélekemelő mozzanatait adjuk elő nekik; milyen átszellemült arcaikat figyelnek minden egyes szóra. Szinte odaképzelik magukat a löporfüstös esatátérre, a hős Damjanich-vöröspipák, kakastollas honvédfiai közé, kezük ököibe szorul, szemöldökük ráncba húzódik a szuronyrohámok hatása alatt, s midőn elérünk a szabadságharc sirja — Világos — felé s látják a dicsőséges csatákban szerzett babérokoszort a gyalázatos árulás által lábba tiporni, nehéző haj szakad fel mellükéből, s ők is elkészennek a gyászoló, a szabadság vesztén kesergő honvédekkel.

Hát mikor elvezetjük őket a magyarok Golgothájára, hol a világtörténelemben is páratlanul álló gazság elkövetett, hol a szegény magyar nemzet a legnagyobb-, a legszegényteljesebb arcúlelapást vett kénytelen legjobb fiainak gyalázatos kivégzésében elszenvedni, lelkük egész mélyében megrendül s visszatartott lélekzettel várják a szomorú vég befejezését, midőn a hősök-hőse, a dicső veresspipások vezére, rációk, horvátok és németek közös réme a hős Damjanich kivégzett társának hidegülő kezét megcsókolva fellep a bitó talpazatára s a gyalázatos fát megöleli, megcsókolja s nemes életét pár perc múlva kileheli.

Oh akkor a gyermekeseregéből igazi gyászoló közönség válik, öszintén megsiradják a nemzet halottját, s akik fölött akkor nem hangzott gyász temetési ének, csak egy fekete posztóval bevont átkozott osztrák dob tompa pergése, annyi idő után is hallszik emlékeik felett az ártatlan magyar gyermekek zokogása s peregenek az igazi részvét drága gyöngyei, azok a sokat mondó könnyek. Ezek pedig mind összefüggésben vannak március tizenötödikével s ha arról a napról megemlékszünk, bizonyára meg kell emlékeznünk a dicső folytatásról és a szomorú végről is.

És nem lesz az életnek soha semmiféle viszontagsága, az időnek semminemű hullámpálya, amely képes volna lelkünkől kitörlni az elmondott szavak emlékét. Élni fog az lelkükben talán még a siron túl is.

De vonjuk bele a szent szabadság hajnalhasadása emlékének megünneplésébe a felnőtteket is, hogy így a nemzet szívé egyesítve a honszerelében, erre, — mint evés alapra felépíthessük a jövőnd független, önálló nagy Magyarországot! Tegyük meg ezt különösen mi magyar néptanítók az iskolában, hol a hazának jövőnd nemzedékét neveljük, hogy miénk lévén az iskola, hol hazafias szellemben, vallás-erköcsi és történelmi alapon készítjük elő őket, a leendő nemzetet az életre, — övéké legyen majd az önálló független Magyarország az idők végtelenjéig, hogy bekén nyugodhassék megháló porunk is drága anyai keblében s sirjaink felett majdan a magyar haza boldogságáról susogjon a márciusi rügyfakasztó tavaszi szellő a feltámadásig.

Péter Sándor.

„A kegyelmi élet társadalmi feltételei.”

II.

A társadalmi viszonyok befolyása a kegyelmi életre mindenki előtt ismeretes, azt senki sem tagadta, legkevésbé az egyház. A cikkíró úr tehát tárt kaput zúzott be bosszú dolgozatával, melyben a jóakat ugyan szemmel látható, hanem a konfúzió is kézzel fogható. Mindenek előtt a feltétel és befolyás különböző fogalmak; a feltétel szükséges, hogy az eredmény létrejöjjön. Hogy a fa elégen, szükséges, hogy tűzre tegyék, de az égést magát a tűz eszközi. A tűzretevés csak feltétel, *conditio sine qua non*.

A befolyás csak mellekes, akcidentális változásokat eszközöl az eredményen, mely a befolyás nélkül is végbe menne. Tiszta víz, erdei friss levegő befolyással van a gyermek egészséges fejlődésére, a mi a városokban is elérhető. Tehát a társadalmi viszonyok befolyásolják csak és nem teszik lehetővé, vagy lehetetlenné a kegyelmi életet. A befolyás lehet kisebb vagy nagyobb, de soha sem közelítheti meg a *conditio sine qua non*, vagy mondjuk a feltétel határát olyan értelemben, hogy ha a befolyás elmarad, az eredmény is elmarad. Ennek oka egyszerűen az, hogy saját hibája nélkül senki sem kárhozik el. De számtalan ember van, ki saját hibáján kívül jutott olyan társadalmi helyzetbe, melyben az üdvözülés a cikkíró előtt csaknem lehetetlennek látszik. Értekezését így fejezi be. „A gazdagság nem nevel szenteket, de egyet sem tudok, aki szegény sorsból küzdötne volna fel magát.” Hát én tudok többet is. Szent Germina a szegény sorsból küzdötte fel magát a szentség magaslatára. Életrajzát olvashatni Stolz A. „Kalender für Zeit u. Ewigkeit” című vállalatában, még pedig az 1879. évi kalendáriumban. Hiteles az életrajz azért, mert felhasználta a szentté avatási peraktáit, a melyek nem a rég elmúlt idők jámbor hagyományáiként maradtak rák, hanem a kritizmus és racionálizmus virágkorában 1800—1850-ig voltak a legszigorubb ítélszék vizsgálatának alávetve. A szenttéavatás 1853-ban történt. Megjegyzem, hogy Germina nem önkényes szegény volt, hanem szegény szülőek gyermeke, aki éhezett, fázott, türt, szenvedett, nem azért, mert ő választotta azt az életmódot, hanem azért, mert mást nem választhatott.

Egy másik szent, kit saját anyja taszított el magától, mivel nagy szegénység és sok gyermek környezte már, tehát aki szintén a szegénységből küzdötne fel magát, nem más, mint Damiani szent Péter. Rövid életrajza a Breviariumban febr. 23-án a II. Noct. lectioiban olvasható. Bővebb felvilágosítást a Bollándisták nyujtanak.

Még több szentről olvastam, hogy bizony szegények voltak, hanem elég lesz általában a remetek életére utalnom, a kik a gazdagságot hagyták el, a társadalmi „feltételekről” mondtak le, hogy szentek legyenek.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy én ellensége volnék a társadalmi jólétnek. Isten mentsen! Sőt ellenkezőleg. Hanem csak arra kívántam rámutatni, hogy feltétel és befolyás tényleg különböznek és a cikkíró úr jobban tette volna, ha befolyásról és nem feltételről beszélt.

Egy szembeötlő jelenség a dolgozatban az, hogy a cikkíró úr beszél az egyház kötelességéről, a szociális nevelés szükségességéről, még pedig olyan színezettel, mintha ő találta volna fel a kötelesség létezését, a nevelés szükségességét. Legalább rám ezt a benyomást tette a folytonos sürgetés. Ha tényleg így van, akkor megnyugtathatom a cikkíró urat, hogy nem ő találta fel. Az egyház teljesítette és teljesíti kötelességét úgy, hogy a szociáldemokracia szükségének látja csüres-csavarással elferdíteni a tényeket, nehogy a józan munkásnép a helyes utat meglassa és az egyház után induljon. Ott a hol a tényeket el nem tagadhatja, ott a szándék tisztaságát vonja kétségbe. Állítom igazolására szolgál a „Népszava” febr. 5—10. számaiban megjelent cikksorozat „A ker. szociálmusrol”, melyben a szerző XIII. Leo „Rerum novarum” és más hasonló irányú körleveleit ferdítgeti a „felvilágosítás” nagyobb dicsőségre. Azt hiszem pedig, legalább annyit csak el kellene ismerni az egyház működéséről, amennyit az egyház szociális téren tényleg megtesz. Ahhoz természetesen a kath. munkákat is kellene olvasgatni, annál is inkább, mivel ellenfeleink ugyancsak nem olvassák a mi műveinket.

Hasonló eljárást tapasztaltam a bűnösség megítélésénél. A cikkíró úr ítélete teljesen kifogástalan. Vagy a bűnösséget kell kisebb fokúnak vennünk, vagy a kegyelem segít erejét nagyobbban mondanunk, ha két vagy több bűnöst, a kik ugyanazt a bűnt, különböző körülmények között követték el, ugyanolyan fokban akarunk bűnösség deklarálni. Ez a felfogás, mondom, teljesen kifogástalan, elfogadom a cikkíró úr argumentumát is, hogy t. i. „külömben megdől az isteni igazságosság”, de a gondolat úgy hatott itt is rám, mintha a szerző valami új igazságot akart volna elénk adni. De merem itt föltenni, hogy tényleg új igazsággal akart nekünk kedveskedni a szerző, mivel azt mindenki jól tudja, hogy nemcsak a világi törvényesek, hanem minden erkölctan a felelőség megállapításánál az enyhítő körülményeket is tekintetbe veszi; és itt az enyhítő körülmények tekintetbe vételénél mindig inkább az ártatlanság, mint a bűnösség megállapítása felé hajlik mindenki.

Végül „a szociálmus szava Isten szava” frázist nem akarom magyarázni, nehogy esetleg azt magyarázzam bele, a mi nincs, hanem kérdem, lehet-e ezt a frázist egy cikk végén használni, egy olyan cikk végén, mely a theologia lekcisínylésével, az egyház kötelességeinek hangoztatásával, szemináriumi deresszurával vegyítve, beszél a kegyelmi élet társadalmi feltételeiről, a nélkül, hogy megmondaná, mit is ért tulajdonképen szociálmus alatt, a szociáldemokraciát, a keresztény szociálmust, a kommunizmust, az anarkizmust? vagy mindezt együtt véve? A szociálmus szava, csak a szociálmus szava, melynek igazságait elfogadjuk, de kinövéseit nem vagyunk hajlandók Isten szavának minősíteni.

Péter Antal dr.

„Világosságot!”*

A „Csiki Lapok” f. évi 7-ik számában fenti címen „Dr.” tollából egy cikk jelent meg, melyben „Dr.” úr jeremiádként tör ki „a csiki székely nép” erkölcsi és anyagi romlottsága, elhanyagolt állapota miatt, s mindenek okául egyenesen a papságot állítja oda, hogy betetőzze a darabont kormányok üldözésének töviskoránál a szegény, magára hagyott, „semmittevő” pap fejét.

Hát legyen világosság kedves „Dr.” uram, midőn a Csikvármegyét tönkretevé, kilenc kemény csapás ostorának egyedül okául azt a fekete földig megalázott, a sár fertőjébe dobott papságot teszi, aki reggel elmondott egy kis misét s azzal kezébe vette a csutorát, felkalan-gyálta a lábát, s a semmittevés párnáján élte le a drága időt, vesztegette el a napot, s várta a Mózes manáját, Ilyes hollóját, szóval a sült galambot, akinek élete a téliesség eldorodója volt és az ma is; de most már igen szép reménye van „Dr.” uramnak, hogy az egyház minden szolgája, hűséges apostol leend Csikvármegye megújodása terén.

Nem képzeli „Dr.” uram, mily nagy szolgálatot tett, mily nagy elégtételt adott „világosságával” a megvetett, küzdő papságnak akkor, amikor a csiki székely nép anyagi és erkölcsi romlásának egyetlen okozójául a papságot állítja pellengérré, csak hogy úgy járt el, mint a kancsal mérsáros és az Aesopus farkasa a báránnyal, mikor a papságot: „tegyék szívükre kezüket: valjon reggeli szentmiséjük elvégzése után gondoltak-e arra, hogy híveik lelkét az erkölcs és tudás erős fegyverével is műveljék . . . !?” fele bántó kijelentésével az arányosság, tagosítás, a zsidóknak túltengő elterjedése, a korcsmák lakóinak megszaporodása, az erkölcsök lazulása, a tekintély megvetése stb. felék médiumai gyanánt a papságot teszi.

Oh! te szegény láncra kötött papság, hát most nem dörgik feléd, hogy „a pap maradjon az oltárnál . . .”, hát a káncel paragrafussal nem lesik, hogy hol gyakorolsz befolyással valamit jót a népre; hát az a középkori fekete sereg, az az ultramontán népség, most már az igazi hivatottság mezejére állítatik s elismerik, hogy mégis csak ő volna a „micsodás” a faluban, és nem a jegyző, bíró, esküdt uramék, a kik hűséges csatlósai voltak a majdnem 40 éves darabont korszaknak, vigécei az önkénynek és zsarnokságnak, akiknek önkényétől függött a pap élete és halála; s ha négykézláb nem mászott előttük, akkor csak üldözés volt osztályrésze! A kiről azt írja jó főpásztor, hogy: „a pap legjobb barátja a népek . . . s a hiveknek legnagyobb ellensége az, aki őket papjuktól elidegeníti és elválasztja!”

Legyen világosság „Dr.” uram! de Ön sötétséget okozott „világosságával,” mert nem mondotta meg, hogy miért nem tette a papság kötelességét, ha nem tette volna; de itt ön rendkívüli nagy tévedésben van, mikor ilyen proposíciót mer újságba tenni, mert a csiki papság mindig ott volt az elsők között, ahol meg nem bénították a faluban és vármegyén, az iskolában, a község és vármegye házában. Áldozott annyit, a mennyit egy sem a sokközül; pedig neki epéje volt a fizetés, s keserűség meg bántalmazás a betevő falatja; ő megvénült fizetésemelés nélkül a szegény parókian s elismerésül a gúny és megvetés volt jutalma, de azért ő végtelenségig dolgozott.

Nem hívom be önt a 2—5000 lelket számláló parókiaira, hogy mit tesz egy csikvármegyei

pap jan. 1-től december 31-ig éjjel és nappal anélkül, hogy reménye lenne legalább — nem 2, 3, 4 hónapi szabad időre, — de egy nyugalmas éjszakára is, nem tudván, mikor hívják azt a semmittevő papot a beteg ágyához; kinek még betegségre sincs ideje, ha beteg méltóztatott lenni, akkor saját költségén hozasson papot, azt tartsa és fizesse a dűsgazdag parókia jövedelméből; nem hívom önt a 2—5 vagy több tanítói iskolába, mint vesződik a pap, mennyit kinlódik a parókialis beneficiumok megvédése, fentartása körül saját költségén; de most még az átkozott kepe rettenetes állapotáról sem beszéltek, mert akkor elmegy a kedve a világosságtól, de arról már szólok, hogy a papság hivatottságának magaslátán miért nem tudott úgy megfelelni kötelességének, mikép azt tőle az Isten és emberek megkívánták. Legyen világosság!

Ennek legelső és legmegbénítőbb oka a papság tekintélyének megromlása, lábbal tiprása volt a majdnem 40 éves liberális darabontkorszak uralma folytatás rendszeresített üldözés által.

Az utolsó baktortól fel — tisztelet a kevés kivételnek — mindenütt és mindenki csak a kath. papot rugdalta, ha nem volt ő is liberális, nem fuja a kigyókövet, nem kovácsolta a békót üldözött pária társa részére. Csak egy szemernyi függetlenségi szemmel kellett, hogy a pap szívéből előtörjön s ez elég volt a casus bellire, ez elég corpus delicti arra nézve, hogy a pap a politikai elítéltek vádpadjára jusson; ez elég bűne volt arra, hogy semmiféle igazságos és jogos ügye, melyeket egyháza és iskolája szent érdekében védett, ne sikerüljön, hogy évek hosszú során át vesződjék, kinlódjék, írjon, költsön, csak hogy egyszer világossága legyen, de alattuk alig.

Mikor ezt látja, tudja a népe, aki az ő gondjára van bízva, pláne! hogy ha még ellene izgat a gonosz, mit gondolt „Dr.” uram! mit tud az az agyonsújtott pap egymagára hagyatva cselekedni? vagy megszökik, vagy szembe áll velők, vagy pedig visszavonul szobájába és túrve imádkozik.

Az első egy jó pásztor sem teszi, ha a második terére lép, akkor agyonsújtják „összefehetetlen”, „goromba”, „veszekedő” titulusokkal illetik, bénították működését, lerántották tekintélyét, megbénították üdvös működését; a harmadikkal pedig azt az eredményt éri el, amit „Dr.” úr is mondott.

Azelőtt a félrevezetett, megtévesztett nép előtt nincs tekintély, nincs tisztesség, nincs becsület. Kemény szavak, de így van!

Mikor az a nagy hazafi Gr. Zichy Aladár itt járt Csikban és a darabont kornak liberális fajzatai sárral, kotlóstojással őt és nagynevű társát megdobáltatták, bemegy egyik parókiaira az a nagy úr és így szól: „Hát főtisztelendő uram! ez az a székely nép, melynek minden csepp vére aranyat ér? ez a haza védőbástyáját oltalmazó nép, amely a vadállatnál alább való. Megbántam, hogy Csikba jöttem, de soha többé nem jövök ide!” Hát mikor a papságot esendő- rökkel kísértették el, s az iskolára fekete zászlót tüzetek ki gunyból! . . . Hallja „Dr.” uram! mit csináltak Csikban! Miért nem tudott kellő eredményt elérni a papság. Állításom nem nagytítás, sőt igen kevés a sokból, nem frázis, hanem fájdalmas tapasztalatokon alapszik, s ha kell okmányokkal igazolom be mikép tört a mult a csiki független hazafias papság tekintélyének összezuzására.

A másik oka, hogy a papság a nép javára nem tudott, nem tud s nem fog munkálni tudni mindaddig, a míg a nép kepejéből, átkából veszi nyomoruságos fizetését, amiről majd máskor

diskurálok; most csak „Dr.” úrhoz fordulok s azt mondom, mit B. B. úr mondott az „Örzszenben”: elsősorban a jó példa a legnagyobb tanító mester és legjobb orvos, amár pedig a pap, tanító, jegyző, a községnek és városoknak minden számat tehető faktorának együttes, békés, barátságos összmunkálkodásában, tömörülésében van és lesz a Csikvármegye becsületén ejtett seb meggyógyításának leghathatósabb orvoslása. Különben beke legyen köztünk Dr. uram! mert csak így lehet világosság.

Jegyezzük meg, hogy a népet mindenféle képen vezetni kell. Ha nem mi vezetjük az evangéliumi igazságok és önzetlen hazafiai érzés szellemében, vezetik azok, kik a vallás-erkölcsi élet kiirtására és a hazaszeretet fogalmának elhomályosítására törekcsenek.

Szekely.

Egy tanfelügyelő tevékenysége.*)

Híres férfiú lett ebből a mi Ember Jánosunkból, Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjéből; meglátszik rajta, hogy a Halász teremtetten alakoknak egyik legjelesebbje ő, minden áron méltó óhajt lenni a tanácsos úrnak bizalmára. Csak imént olvasók, hogy miként akarja kihuzni a gyéként a róm. kath. tanítók egyesületi alól s miként szeretné a saját szerény kommandója alá keríteni az összes tanfókat. Legújában meg úgy látszik elvi döntvények meghozatalára szánya bánatos fejét és nem veszi észre a szegény, hogy emitt is csak olyan a szerencséje, mint a politikában, meg a szociális téren. Távollétemben meglátogatta filiálisomnak az erdélyi püspök fejedelmi bőkezűségével nem érdemi épített iskoláját s látva pusztán a községi előjáróság hanyagságából eredő azon hiányokat, melyeknek megszüntetése érdekében az egyházi tanfelügyelő már előzőleg lépéseket tett vala, kérdést intézett a tanítóhoz, hogy kinek kötelessége az iskolának fenntartása? A tanító — nagyon helyesen — a községet jelezte ilyenek, mint ki ezen kötelezettséget a múltban is teljesítette s mely kötelezettség a törvényerejű kanonika vizitációban leli alapját. „Hogy mondhat illet, hisz nem községi iskola ez! és azért az egyháznak kell azt fenntartani, aztán ez a kanonika vizitáció már elavult dolog, nem szólhat az ide, mert ezen iskola sokkal újabb keletű.” Így a tanfelügyelő úr, mert neki nem az a fő, hogy az iskoláról gondoskodva legyen, hanem hogy elvi döntvényeket produkáljon, s felkeltve a hanyag előjáróság figyelmét, belé kergessen az államosításba. Azért is következetes maradt; kiirt nekem, hogy értesíteném arról: ki köteles a kérdéses iskolát fenntartani s ha a községet vélem fenntartónak, mi ezen kötelezettség törvényes alapja? Erre f. évi január 15-én értesítettem, hogy minálunk a kanonika vizitáció alapján pátronus az iskolával szemben is a község s különben is ezen kötelezettséget soha senki kétségbe nem vonta, sem a község annak teljesítését soha meg nem tagadta, jelen esetben is csak a községi előjáróság hanyagságáról lehet szó. De hát ismét következetes maradt, hivatalos jelentésemnek nem adott hitelt, február hó 9-én — tehát ugy-e elég gyorsan? — e közben ugyan megfagyhattak volna a gyermekek a tanfelügyelői sürgős intézkedéstől — ismét jön az ukáz: „Sziveskedjék az ülkei róm. kath. (ez fáj!) elemi iskola fenntartási kötelezettségeit megállapító egyházlátogatási jegyzőkönyv ide vonatkozó részét hiteles másolatban közölni”.

*) E cikkben a kath. iskolák egy elvi ellenségének működéséről van szó — azért adjuk ki. Szerk.

*) E cikk még lapunk mult számából szorult ki. Szerk.

Ime a kis hamis! — hiszen nem mondtam, hogy elavult dolog az a látogatási jegyzőkönyv, a mikor az kelt, nem létezett iskolák, tehát nem is vág az ide és így áll az én elvem: gondoskodjék az egyház. Nem számít az előttem, hogy akkor a máter és filia egy közös iskolával birt és azt közösen tartották fenn; miért épített a püspök úgy a máterben mint a filiában külön-külön új iskolát? miért nem maradtak a régivel? akkor patronus volna a község, de az új iskoláknak olyan nincs, még a haladópartí patikánknak sincs; az sem ér semmit, hogy a község ezen kötelezettséget a multban mindig teljesítette s azt most sem tagadta meg; de arra sem adok ám semmit, hogy a közigazgatási bizottság a mig én dönteni akarok — már intézkedett s a hanyag előljáróságot megbüntettette és a járási főszolgabíró az iskolában személyesen megjelenve, azonnal szigoruan intézkedett. — Ilyenforma gondolkozást sejték én a tanfelügyelő úrnál, mert másként miért akarna ő bíró lenni ezen kérdésben, ahol ítéletére semmi szükség sincs, ahol azt senki sem kéri és a melyre nézve ő nem is hivatott ítéletet hozni. Mindenron ülkei róm. kath. el. iskolára vonatkozó intézkedést kíván általam bizonyítani, jól tudván, hogy ez expressis verbis nem létezhetik, tehát ezen okvetetlenkedéssel gondolja a politikai községet ezen kötelezettség alól felmenteni és ezen terhet a hitközségre áthárítani. Annál világosabban áll előttem eljárásának ezen célja, mert egyik szomszéd katolikus iskolánál is hasonló eljárással fosztotta meg azt, az addig a politikai község által természetben szolgáltatott fűtéstől.

Ime egy csodalény, egy tanfelügyelő, ki nek még az új iskola sem kell, ha az katolikus, ki nem örül annak, hogy adott az Isten gondviseléséről püspököt, aki százezreket áldoz az iskolákra, kinél nem az a fő, hogy az iskola el legyen látva minden szükségsekkel, hanem azon tőri dőre fejt, hogy zsákutcába kergesse a katolikus iskolát. Hát tanügyi ember az ilyen? Szinte kedvem volna Tóth Béla mondását fejére olvasni . . .

Nó de ha már szóba álltam vele, hadd mondjak még mást is, ennek a nagy szocialdemokrata Kristóffy fióknak viselt dolgairól, mert kibeszélhetlen az, amit ez az embertelen Ember az ő saját képre teremtett tolnokával a szerencésen kimult haladópartí „Székely Ujság” társszerkesztőjével Chalupka Rezsővel elkövetett. Hasztalanul mosogatja magát, mert a társszerkesztő mellett a hírhedt sajtóíródában, hol a haladópartí maszlagot kotyvasztották, ő volt az atyámaster. Épen a napokban került kezembe azon száma a fenti haladó újságnak, melyről Ember János úr az alkotmányról elmélkedve gúnyosan aposztrofálja azt, a kit ma ékes dikciókban ünnepel, de hát akkor ki gondolta, hogy Apponyi még közoktatási ügyi miszter is lehet. „Volt alkotmány, van alkotmány, lesz alkotmány, ez a Fehérváryék alkotmánya. Nem volt alkotmány, nincs alkotmány, ez az Apponyié alkotmánya.” Így elmélkedik Ember János, s majd emígyen folytatja: „De hát, hogy ne lett volna alkotmány, hiszen ha nem lett volna, akkor olyan kiváló hazafiak, mint Apponyi Albert csak törekedtek volna arra, hogy legyen, pedig ez irányban egy lépést sem tettek, sőt igen jól érezték magukat az „álcázott abszolutizmus” alatt és csak most jutott eszükbe, hogy gyászolhassák az alkotmányt nemzeti trikolorral és ékes tulipánnal. Így gúnyolódik a kir. tanfel-

ügyelő egy nemzetnek legszentebb jelvényeivel s veszi tollhegyre magasztos nemzeti küzdelmüknek drága szimbolomát. S még ez az ember merészkedik most országvilág előtt nyíltan állítani, miszerint ő csak azt írta volna, „hogy a többségnek meg kell egyezni s átvenni a hatalmat úgy a hogy lehet és fokozatosan erősödéssel biztosítani a nemzeti lét teljességét. Ez a fel fogás ma uralkodik.” Nézzünk csak oda, nem is tudtuk eddig, hogy köztünk van a békeszerző II.-ik Mérei-Horváth. Nem volna kedve egy kis részletűzetéses nemzeti hálára? Nem a „ma uralkodó fel fogást hirdette biz’ a tanfelügyelő úr darabont politikai cikkeivel, hanem hirdette a lemondást; cikkeinek tendenciája egy volt a haladók abszolutisztikus törekvéseivel; megígátni a népnek hazafias öntudatát, mert jól tudták azt, hogy míg a nemzet rendületlenül hisz igazságában, a mig mellette kitart és várakozva lesi az alkalmat, hogy a hatalmi önkény rombolásait újra felépítse, addig az abszolutizmus léte tehetetlen vergődés, biztos bukás. Azért neveztek márnak a nemzet függetlenségéhez és alkotmányához való ragaszkodását és prédikálták folyton a józanságot, azért ölelkeztek a szocialdemokráciával is. De azt a díszes, haladó lapkiadó társaságot sem feledtük még el, melynek egyik tagja ép Ember János úr vala s mely lap állandóan a legszemeszedettebb piskoládásokkal illette a nemzeti küzdelmet és a koalíciót. Nem úgy édes úr! még nem oly rövid a mi memoriánk, mert élénken emlékszünk ama gázos szerepre is melyet az udvarhelymegyei azon állami tanítók, kik törvényhatósági bizottsági tagok is — bizonyára nem minden befolyás nélkül — a nemzeti küzdelmek idején tanusítottak, valamint arra is emlékszünk még, mikor a vármegye nagytudású tisztügyészével szemben „Kmetty”-vel kezében egy állami tanítót állítottak ki a közgyűlésen joztudós gyanánt s hogy ezen tanító maga fejtől tette-e ezen merész lépést, azt talán Ember János úr mondhatná még.

Ezen küzdelmek idején a katolikus tanítók annyira figyelmetlenek valának, hogy nem voltak tekintettel a tanfelügyelő úr politikai érzelmeire s talán ekkor jött ő azon gondolatra, hogy jó lenne azokat is bevonni az állami tanítók egyesületébe, hol aztán a szükséghez képest majd ők is megértenék a tanfelügyelő atyai intencióit.

És vajjon a tanfelügyelő úr nem tudna felvilágosítást adni arra nézve, hogy a székeludvarhelyi polgári olvasóköribe ki csempészte be a hírhedt Maró Gergely-féle naptár néhány példányát, melyeket a kör tagok felhíborodással származtattak vissza a sunyi terjesztőhöz?

Hát az sem jutott volna soha füléhez, mikor Udvarhelyvármegye közönsége ingerülten tárgyalta a tanfelügyelő úr írásban és képből való politikai állásfoglalását, mikor közóhaj vala itt: vajha ez az úr boldogítana más vármegyét tanügyi, politikai és szociális tevékenységével? Mert a tanfelügyelő úr szociális téren is nevet vívott ki magának, csak hogy miként a tanügy terén irtózik a katolikus névtől, úgy itt is kedvesebb előtte a „hazátlan bitang” név, mint a keresztény jelző; inkább lelkesedik a tagadás evangéliumáért, mint a gyakorlati kereszténységért, keblére öleli azt a szocialdemokráciát — a mint ez már a „Közművelődés” olvasói előtt ismeretes, — mely előtt a vallás és a tiszta erkölcs, a családi szentély s a jogos tulajdon, hazánk szent fogalma csak „előítélet”, mely

fel akar forgatni minden társadalmi rendet s a nemzeti állam ellen tör. Ha ilyen tanfelügyelő is létezik, csodálkozhatni e akkorazon, hogy a tanfőtanúság egy részénél idegen befolyások kezdenek érvényesülni és felüti férges fejt a szocialdemokrácia?

Úgy tudom, hogy Udvarhelyvármegye az e fajta eszmékért nem lelkesül, mert mi jól tudjuk azt, hogy édes hazánk keresztény eszméken emelkedett odáig, a hol most áll és keresztény alapon kell nyugodnia mindörökké és azért nem kérünk a tanfelügyelő úr világboldogító szocializmusából és honmentő kulturális tevékenységéből.

Péterffy Lőrinc.

H I R E K.

— **Az Erd. R. K. Irodalmi Társaság** választmánya f. hó 20-ikán (szerdán) d. u. 5 órakor a főgimnázium első emeleti tanári szobájában ülést tart, melyre a választmány t. tagjait tisztelettel meghívja — az elnökség.

— **Szentgyakorlat kath. férfiaknak.** F. hó 17-től kezdődőleg 24 éig minden este nyolc órakor szent beszédek lesznek férfiak számára. Vasárnap kivételesen este hat órakor lesz a szentbeszéd.

— **Kegyelet nagyjaink iránt.** Az erd. r. k. státus igazgatótanácsa a kolozsvári r. k. főgimnázium igazgatóságának kérésére megengedte, hogy II. Rakóczi Ferenc vezérő fejedelelem és Széchenyi István gróf a legnagyobb magyar halálának évfordulóján a státus gimnáziumainak ifjusága évente votivális misét hallgasson.

— **A gyulafehérvári kath. kör** folyó márc. hó 17-en délután 4 órakor tartja rendes közgyűlését saját helyiségében a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyit. 2. Előbbi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Ügyleti jelentés. 4. Pénztári jelentés, költségvetés. 5. A számadások megvizsgálása. 6. Jótárgyalás, felmentés megadása. 6. A tisztviselői kar és az igazgató választmány megválasztása. 7. Indítványok, melyek az alapszabályok 29. §. d) pontja értelmében legalább 3 nappal a közgyűlés előtt az igazgató választmányhoz írásban beküldendők. Az elnökség.

— **Moloch a papnevelőben.** Az alkohol-ellenes szövetség megjelenését a fiatal klérus már régen várta. Végre 10 én meleg érdeklődéssel halgatta Szabó György s társainak erkölcsi, jogi, orvosi szempontból tartott tanulságos szavait. Nem hiába „Laetare” vasárnap volt. Örvendett a klérus, örvendhetett a liga. Nem a Moloch karjaiból akartak kiragadni, hisz ott se voltunk. Nem mértékletes tagok névsorával akartak alkoholellenes szövetségüket erősíteni. Ezeknél többet — vezéreket kerestek. Vezetőket, kik arra vannak hivatva, hogy Moloch torkából híveket, drága lelkeket mentsenek meg. Ide pedig kiálló példa s nem csupán szó kell; ide önmagunk reformálása s nem buzgó lelkesedés szükséges; ide krisztusi önmegtágadás, a nép üdvéért önkényes áldozat kívántatik meg. A liga a klérikusok komoly higgadságának emlékével távozhatott. Szívüköt már a liga elrabolta. De ha a lelkesedés fel is pezsdült, egy roppanásra a teljes absztinens sorába nem esatlakozhatott. Ez hirtelen elhamarkodottság lett volna. Azért meghányják-vetik Moloch szörnynek testre, lélekre, vagyonra, egyedre, családra, hazára való káros hatását. Minden jó vezér lelkesedésében már győzelmet aratott, de addig fel nem veszi a döntő harcot, mig biztos tervét el nem készí-

tette. Így ök is szívükkel Nagyernye felé közeledtek s eszükkel most török az utat.

Temperans.

— **A gyfehérvári r. k. egyházközségnek** gyűlése f. hó 10-én d. e. folyt le a városbáza tanácstermében. A gyűlésnek tárgya az 5%-os iskolai adónak kivétele volt. Ez a dolog régóta felszínre vetődött, többször próbálták már nyelbe ütni, de valamelyes gátló akadály mindig előállott. E gyűlésre — határozat értelmében — az egyházközségnek minden egyes tagját külön-külön meg kellett hívni. Értesülésünk szerint azonban ez sem volt kellően előkészítve, mert több róm. kath. meghívást nem kapott, míg megjelentek nem katolikusok (meghívás alapján? vagy kortescélokól?) akik le is szavaztak (Eleg furcsa! Szerk.) természetesen a javaslat ellen. Így történt, hogy a javaslatot négy szótöbbséggel elbuktatták. A gyfehérvári r. k. egyházközség tehát nem akar iskolája fenntartásához hozzájárulni. Szomorú dolog. Azaz, hogy egy csepp vigasztaló is maradt, mert Péter János dr. javaslatára azok, akik a névszerinti szavazásnál a megadózáshoz hozzájárultak, kimondták, hogy maguk részéről az önkéntes adózást a történelem ellenére is felajánlják. Remélhető, hogy ezeknek a száma szaporodni fog még olyanokkal, akik a gyűlésen ez alkalommal egy vagy más okból nem vehettek részt.

— **Az Alkoholellenes Szövetség városunkban.** A gyulafehérvári Katolikus Kör rendezésével a marosvásárhelyi Alkoholellenes Szövetség kiküldött tagjai f. hó 10-én városunkban is megkísérelték emberbaráti intézményük számára táborot toborozni. Sajnos azonban városunk közönsége nem tanúsított olyan érdeklődést, mint aminőt az „alkohol“-nak szerfelett aktuális kérdése megkívánt volna s így az elhíntett magvak aránylag csak kevés szívből verhettek gyökeret. Az említett napon d. u. 5—7-ig az Európa szálló nagytérben tartották misziójukat a lelkes férfiak. Elsőnek Szabó György esperes-plebános, a Szövetség lelke szólalt fel. Ismertette a liga humánus céljait, majd a küldöttség tagjait mutatta be, kik valamennyien szembeszökő módon szinte csattanak ki az egészségtől. Lám, mit művel az alkoholtól való absztinencia! Szabó György az alkoholizmus tanulmányozásában speciális Szilágyi János dr. orvosnak adta át a szót, ki az alkohol mérges voltát ismertette, az emberi test szervezetére és lelki életére minden állításánál a bizonyító szót a statisztika kétségtelen adataiból vonva. Majd Marinka Lajos jogszigorló, a Szövetség lelkes fiatal tagja ráutalt azokra a feladatokra, melyek az alkohol elleni küzdelemben az államra hárulnak, de a melyeknek megvalósításában mindnyájunknak közre kell működni. Végül Szabó György esperes bő tapasztalatából felhozott példákkal a Moloch rontását fejtegette meggyőző szavakkal és jóízű humorral úgy, hogy minden jelenvolt igazat adott a jelszónak, mit már Pindaros kimondott: „Legjobb a víz.“ Némelyek be is állottak a temperansok osztályába, egy páran az absztinensek osztályába is, különösen a diákok közül, kik a IV-ik osztálytól felfelé Pál Antal igazgató intézkedése folytán jelen voltak.

— **Márc. 15-iki ünnepek.** Közöljük a hozzáink beküldött ünnepeinek műsorát.

Gyulafehérvár sz. kir. város polgársága a városi Vigadóban d. u. 5 órakor tartja hazafias ünnepét a következő programmal: 1. Himnusz. 2. Énekel a Polgári Olvasókör dalárdája. 3. Szaval dr. Roska Miklós. 4. Felolvás Kárpiss János. 5. Szaval Bihary Béla. 6. Énekel a Gyulafehérvári Daloskör. 7. Szózat.

A helyi főgimn. ifjúságának ünnepe d. e. 10¹/₂ órakor a főgimn. tornacsarnokában

lesz. Műsor: 1. Elnöki megnyitó; tartja: Proháb Iván VIII. o. t. önképzőkori elnök. 2. „Nemzeti dal“ irta Petőfi Sándor, szavalja Tamás Jenő VIII. o. t. 3. „Tavas elmúlt“ irta Lányi Ernő, éneklő a főgimn. vegyeskara. 4. „A gölyához“, irta Tompa Mihály, szavalja Márton Árpád VII. o. t. papnöv. 5. Kuruc dalegyveleg, átírta Káldi Gy., éneklő a főgimn. vegyeskara. 6. Alkalmi felolvasás, tartja: Veress Károly VIII. o. t. önképzőkori főszerkesztő. 7. „Három tulipán dal“, irta Huber Sándor; éneklő a főgimn. vegyeskara. 8. „A vak“, irta Szabó Jenő, szavalja Roska Jenő VIII. o. t. 5. „Kossuth induló“ szerző Merti; éneklő a főgimn. vegyeskara.

Kézdivásárhelyt a „Kaszinó“, „Függ. és 48-as kör“, „Polgári Olvasókör“ az ottani Kossuth szoboralap javára közös ünnepet rendez a következő programmal: D. e. 9 órakor szentmise a kantai r. k. templomban, 10-kor istentisztelet az ev. ref. templomban, 11-kor a függ. kör koszorút helyez Molnár Józsiás sirjára. D. u. 3 órakor: 1. Nyitány: Bodor Lajos zenekara által. 2. Elnöki megnyitó, tartja: id. Török Sándor. 3. „Talpra magyar“, szavalja Fekete András. 4. Énekel Welreiter Erzsike k. a. 5. Ünnepi beszéd. Tartja: Gáspár István. 6. Énekel az ev. ref. daloskör. 7. Szaval Kupán Irén k. a. 8. Cimbalmon játszik: Pethő Benedek. 9. Bezáró beszédet tart Biro Lajos. 10. Rákóczi induló, Bodor Lajos zenekara által.

A Kézdivásárhely—Kantai r. k. főgimnázium a következő műsorral ünnepe. D. e. 9 órakor szentmise hallgatása a kantai róm. kath. templomban. 10 órakor a tornacsarnokban: 1. Elnöki megnyitó, tartja: Zentai Ernő VIII. o. t. alelnök. 2. Boldogasszony Anyánk, előadja az ifjúság énekara. 3. „Talpra magyar“, szavalja: Hamar Lajos VIII. o. t. 4. „Havasi Kürt“. Szóló zenekari kísérettel. 5. Ünnepi beszéd, tartja: Tuson Lajos VIII. o. t. 6. „Hungaria panasza“, melodráma előadja: Nagy Géza VIII. o. t. 7. „Rákóczi stafetája“, régi kuerudal, előadja az ifjúság zenekara. 8. „Szabadság“, Prém J. től, szavalja: Fejér András VIII. o. t. 9. „Fohász“, Bogisich M. től, előadja az ifjúság énekara. 10. Záró beszéd, tartja: Kelemen István elnök VIII. o. t.

— **Halózás.** Özv. Kendoff Lukácsné sz. Nagy Anna f. hó 9-én, Gyulafehérvárt 80 éves korában meghalt. Az elhunyt matróznát az egész város ismerte, mint a régi jó időknek hátra maradt jó kedélyű, nemes érzésű alakját. Nagynak és kicsinynek „kedves néje“ volt. Megjelenésével derűt vitt mindenfelé a társaságokba. Az íranta való szeretet és rokonszenv nyilvánult meg f. hó 11-én végbement temetésén is, melyen a város java része megjelent, hogy utolsó útjára kíséresse. Legyen könnyű a föld felette, nyugodjék békében.

— **A Tulipánkert-Szövetség** tagjai sorába az 1907-ik évben Gyulafehérvárt beléptek: Novák Ferencné, Novák Ferenc, Ávéd Jákóné, dr. Oelberg Ottóné, Gardos Zsigáné, Sturm Gyuláné, Kozma Sándor. Vivant sequentes!

— **Hírek a kolozsvári Szent-Imre Egyesületből.** A kolozsvári Szent-Imre Egyesület f. hó 3-án d. e. 10 órakor tartotta rendkívüli közgyűlését, melynek első tárgya a budapesti ifjakból dr. Városy Gyula és Zichy Nándor gróf pártfogása alatt alakult bizottság felhívása folytán a francia katolikusokkal szemben érzett rokonszenv és részvét kifejezése volt.

A gyűlés György Dénes elnöklő alelnök előterjesztésére a következő határozatot hozta: „A kolozsvári Szent-Imre-Egyesület 1907. március 3-án tartott rkiv. közgyűlése szomoruan

vesz tudomást francia testvéreink megaláztatásáról. A méltatlan meghurcolásokkal és üldöztetésekkel szemben a vértanuk utódaihoz méltóan tanúsított nemes magatartásukért üdvözli, rokonérzéséről biztosítja s kéri őket, hogy a lelkiismeret szavát követve, az első keresztyének hitéből erőt merítve Krisztus katonáiként tartásának ki „Istenért, vallásért“ az istentagadók és vallásgyűlölők minden üldözésével szemben.

Mikor az istentagadó elvek felburjánzását napról-napra látja, félve gondol arra, hogy a francia testvéreinknek ejtett sérelmek máshol is bekövetkeznek. Ezért éber örködesre és összetartásra szólítja fel Magyarországnak s az egész világnak katolikusait, emlékeztetve őket, hogy „nincs hatalom, mely jogunkat az üdvösségre elvehetné“.

Az istentagadókkal és vallásüldözőkkel szemben biztosítja Krisztus földi helytartóját fiui ragaszkodásáról s szent hitünköz való örökös hűségéről.

A közgyűlés megbizta az elnökséget, hogy e határozatot a bizottság útján illetékes helyére juttassa.

2. A választmány előterjesztésére Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi minisztert egyhangy lelkessedéssel az egyesület védőjévé választották s megbizták az elnökséget, hogy Apponyi gróftól Kolozsváron való tartozkodása alatt küldöttségileg kérjék fel a védnökség elfogadására.

3. Ugyanecsk a választmány előterjesztésére dr. Moldován Gergely e. i. rektor magnifikuszt hasonló lelkessedéssel az egyesület t. b. tagjává választották.

4. A közgyűlés a szükséghez képest revideált alapszabálytervezetet letárgyalta s jóváhagyás végett a belügyminiszterhez beterjesztetni rendelte.

Megbíztatásához képest az elnökség felkereste Apponyi Albert gróftól nem mint Ófelsége legmagasabb képviselőjét, sem mint minisztert, hanem mint a magyar katolicizmus legkiválóbb képviselőjét és a magyar ifjúság eszményképét. Apponyi gróf a felajánlott védnökséget örömmel fogadta el s megígérte legmesszebb menő támogatását ennek az egyesületnek is, mint a budapestivel szemben már régóta gyakorolja, mert „az egyesület eszméi és törekvései egyszermind az ő eszméi és törekvései is.“

— **Jótekonny adományok.** A gyfehérvári róm. kath. főgimn. tornajutalmi alapjára a volt várközség intézősége 40 koronát, a helybeli népbank r. t. 20 koronát, a magyarnyelven legnagyobb előmenetelt tevő román anyanyelvű tanuló jutalmazására pedig Reiner Zsigmond dr. 20 koronát adományozott. A nemes szívű adományozóknak a főgimn. igazgatósága e helyen is halás köszönetét nyújtja.

— **Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács emlékirat**ot készítet a nem állami tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslaton a felekezeti és községi tanítók érdekében szükséges módosításokról.

Ennek az emlékiratnak főbb pontjait ismergetjük.

Kérdézik: hogy megengedhető-e az, hogy az állam szemében kétféle tanító létezzék:

Ugyanis a) fizetettek, ezek az állami tanítók, b) segélyezettek, ezek a felekezeti és községi tanítók. Az előbbiek, az állami tanítók 5644 en vannak s azok fele (2734) 1907. júl. 1-től 1500 koronától 2600 koronáig terjedő legmagasabb fizetéshez jut, a másik fele (2910) 1000—1500 kor. fizetéshez, míg a segélyezett 25.000 nem állami tanító teljes bizonyossággal csak 1910. év júl. 1-én jut az 1000, 1100, 1200

bűjni; már ha épen Szilámér vagy Uzor kell is, emellett valamely szentnek a nevét a plebános maga inaugurálja; a hívek belemennek szívesen (verumtamen multi sunt canes muti);

— nem ártana, ha azt a keresztszülőknek valé rövid, velős és igen szép oktatást, amit szent Ágoston nyomán a kalocsai zsinat (Acta: p. 99.) főlemlit, reányomatnak csinos szentképek tulsó lapjára s keresztelekor a papok a keresztszülőknek emlékül a kezükbe adnak. Scripta manent. Az ilyen emlék kedves szokott lenni s ha az efelét az imakönyvükben forgatják, el is olvassák s mindenesetre több lesz a haszna, mint az egyszer hallott oktatásnak, amelyre a kereszteleo papnak nincs is mindig jó alkalma vagy érkezése.

Mivel számtalásba kell venni, hogy lesznek ezután olyanok is, akik gyermekeiket nem fogják megkeresztelni és így az a régi elv: inter christianos natus et educatus censetur esse baptisatus, nagyon is prekárius értékűvé válik, jó volna intézkedni, hogy minden keresztelelésnél a kereszteleo lelkész egy rövid szövegű kereszteleési bizonylatot kézbesítsen az illetőknek, olyanformát, mint az ismeretes bérmacédulák.

Itt egyebek közt jó lenne szigorú rendeletet hozni és azt minden templomban jól látható helyen kifüggeszteni, hogy sem a pusztán polgári házasságból élő, sem a minden házasságon kívül élő anyáknak a v a t á s r a joguk nincs. Nincs bátorsága egyik-másiknak visszautasítani az ilyeneket, ha jönnek. A néma betű talán beszédesebb lesz és jobban megteszi a kötelességet! Mert hát szeretném én tudni, hogy miképp tartjuk fenn a szentségi házasság isteni jellegét és normális becsét, ha hogy az ebben nem élöket, söt azokat is, akik ezt megvetöleg negligálják, — épügy honesztáljuk, mint a tisztességes keresztény katólikus házasefeleket?

Ha, valahányszor a templomba lépnek, látják az ott függö irást, hogy ök sem avatást nem igényelhetnek, sem keresztszülök nem lehetnek, — hát nem állanak elő, mint ilyenek; de a többi hívö is jobban fogja tudni, hogy nem hivatok meg s nem is hívják arra. Ha mégis jönnek, — a kereszteleo s a templom ajtajánál törtéven, — a pap csak oda mutat a

falón függö felsöbb rendeletre és elutasítja öket. Látniok kell, hogy nem a saját szeszélyéböl teszi. Némely Beschwichigungshofrathnak talán könnyebb lesz így a dolga!

(Folyt. köv.)

Sz. 179—1907.

Pályázati hirdetemny.

A brassói róm. kath. egyházközség-nél a kántori (regens Chori) állás tényleg és jogilag megüresedvén, arra ezenel pályázat hirdettetik.

Ezen állás évi összes javadalma 1613 kor. és 400 korona lakáspénz előzetesen havi részletekben. A mennyiben pedig az illetö a helybeli róm. kath. főgimnáziumnál alkalmaztatnék, ezen esetben külön 500 korona évi fizetést élvez.

A megválasztott kántornak (regens chorinak) kötelessége:

1. A plebánia területén szokásban levö és az egyházi törvényekben előirt szertartásoknál az énekkel és orgonajátékkal közremüködni.

2. A helybeli róm. kath. VI. osztályú elemi fiúiskolában az énektanítást a püspöki tanterv szerint eredményesen eszközölni.

3. A kiválóbb ünnepnapokon és más alkalmakkor a szt. misével (vesperae) az általa kötelezőleg szervezendö ének-kart és a közremüködö városi zenekart önállóan vezetni.

Pályázni öhajtók felhivatnak, hogy szabályszerüen felszerelt folyamodványukat, a mey a brassói róm. kath. egyházközséghez címzendö és a jelzett pleb. hivatalhoz benyujtandö, legkésöbb i. évi március hó 30-áig annál is inkább be- küldjék, mivel késöbb érkezö pályázatok figyelembe vétetni nem fognak.

A pályázati folyamodványokhoz kö- vetkező okmányok csatolandók:

- a) keresztlevel;
- b) a jelenlegi alkalmaztatásról szóló

illetékes előljárásági bizonyítvány, esetleg a korábbi szolgálatról szóló bizonyítványok;

c) az egyházi (gregorian) és világi ének és zene tanítására, valamint karvezetöi (dirigensi) alkalmazhatóságára vonatkozó okmány;

d) bizonyítvány arról, hogy katonai kötelezettségének eleget tett; végre

e) magyar honossági bizonyítvány. Pályázni öhajtók egyuttal figyelmeztetnek, hogy a német nyelv ismerete szükséges, továbbá, hogy a pályázók közül az egyházközség által meghívottak a próbán saját költségükön megjeleneni tartoznak. A próba megtartásáról illetök kellö időben értesítést nyernek.

Végül megjegyzem, hogy a megpályázandö állás nyugdíjképes.

Brassó, 1907. évi február hó 6-án.

1—3. *Neurihrer Ödön* s. k.

apátplebános, egyházközségi elnök.

Sz. 2612—1907.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári Szent-József

országos vásár

folyó évi márczius hó 14-töl bezárölag, márczius hó 18-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra márczius 14-töl, csütörtökön reggel 5 órától kezdve **meg van engedve.**

Temesvárott, 1907. évi február hó 25-én.

A városi főkapitányságtöl:

Bandl Rezsö, főkapitány.

Főpásztori körlevelek és másnemü könyvek,

avagy diszmüvek bekötését olcsó árban elvállalja, jól és gyorsan eszközzi

PAPP GYÖRGY könyvkötészete

G y u l a f e h é r v á r t.

A bekötésre szánt körlevelek jól csomagolva a legtávolabbi helyről is be- küldhetök, a pontos összeállításért a vállalat felelösséget vállal.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fillérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadóhivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.